

408. 1.

KONINKLIJKE BOODSCHAP.

Aan

de Tweede Kamer der Staten-Generaal.

Wij bieden U hiernevens ter overweging aan een ontwerp van wet houdende naturalisatie van MARIA CHRISTINE FRIEDERIKE BÖRGER en 20 anderen.

De toelichtende memorie (en bijlagen), die het wetsontwerp vergezelt, bevat de gronden, waarop het rust.

En hiermede bevelen Wij U in Godes heilige bescherming.

Het Loo, den 23 April 1937.

WILHELMINA.

408. 2.

ONTWERP VAN WET.

WIJ WILHELMINA, BIJ DE GRATIE GODS, KONINGIN DER NEDERLANDEN, PRINSES VAN ORANJE-NASSAU, ENZ., ENZ., ENZ.

Allen, die deze zullen zien of hooren lezen, salut! doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat er aanleiding is tot naturalisatie van *Maria Christine Friederike Börger* en 20 anderen, die aan Ons het verzoek daartoe hebben gedaan, met overlegging — wat betreft de in de artikelen 2 en 3 genoemden voor zooveel doenlijk — van de bewijsstukken, bedoeld in artikel 3 der wet van 12 December 1892 (*Staatsblad* n°. 268), op het Nederlandschap en het ingezetenschap, laatstelijk gewijzigd bij paragraaf 5 der wet van 29 November 1935 (*Staatsblad* n°. 685);

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State gehoord, en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

Artikel 1.

De hoedanigheid van Nederlander wordt bij deze verleend aan:

- 1°. *Maria Christine Friederike Börger*, geboren te *Damme (Oldenburg)*, den 25 November 1885, gepensionneerd leerares, wonende te *Maastricht*, provincie *Limburg*;
- 2°. *Emma Wilhelmina Botterweg*, geboren te *Lintorf*, gemeente *Duisburg-Hamborn (Pruisen)* den 31 December 1903, naaister, wonende te *Dusseldorp (Pruisen)*;
- 3°. *Friedrich Joseph Eidmann*, geboren te *Elberfeld (Pruisen)* den 17 Januari 1883, teekenaar, wonende te *Oss*, provincie *Noordbrabant*;
- 4°. *Helene Anna Pauline Feja*, geboren te *Hannover (Pruisen)* den 7 Januari 1902, onderwijzeres, wonende te *Heerlen*, provincie *Limburg*;

- 5°. *Frits Theodoor Gäbler*, geboren te *Dinxperlo (Gelderland)*, den 5 October 1908, onderwijzer, wonende te *Hilversum*, provincie *Noordholland*;
- 6°. *Gustav Adolf Goldbohm*, geboren te *Bremerhaven (Duitschland)* den 4 Maart 1884, vischhandelaar, wonende te *IJmuiden*, gemeente *Velsen*, provincie *Noordholland*;
- 7°. *Felix Otto Günther*, geboren te *Breslau (Pruisen)* den 4 Juni 1893, procuratiehouder, wonende te *Amsterdam*, provincie *Noordholland*;
- 8°. *Martin Heidemann*, geboren te *Polzin (Pruisen)* den 4 Maart 1879, procuratiehouder, wonende te *Amsterdam*, provincie *Noordholland*;
- 9°. *Maria van Heumen*, geboren te *Kleef (Pruisen)* den 20 Juni 1899, dienstbode, wonende te *Kellen bij Kleef (Pruisen)*;
- 10°. *Anna Helene Kok*, geboren te *Chemnitz (Saksen)*, den 28 April 1896, fabrieksarbeidster, wonende te *Chemnitz (Saksen)*;
- 11°. *Vladimir Minaïenko*, geboren te *Armavir (Rusland)* den 3/15 November 1892, werkzaam bij de Bataafsche Petroleum Maatschappij, wonende te *Tjepoe, Blora (Nederlandsch Indië)*;
- 12°. *Johanna Aleida Oelerink*, geboren te *Kerspel-Epe (Pruisen)* den 7 Juni 1896, fabrieksarbeidster, wonende te *Gronau (Pruisen)*;
- 13°. *Aloïjs Heinrich Reintjes*, geboren te *Griethausen (Pruisen)*, den 17 Januari 1876, schipper, wonende te *Dusseldorp (Pruisen)*;
- 14°. *Erna Helene Rettberg*, geboren te *Dortmund (Pruisen)* den 14 Maart 1912, schrijfster bij den Topografischen Dienst, wonende te *'s-Gravenhage*, provincie *Zuidholland*;
- 15°. *Lucie Agnes Emma Elisabeth Schünemann*, geboren te *Hannover (Pruisen)*, den 23 Mei 1911, analyste, wonende te *Groningen*, provincie *Groningen*;
- 16°. *Wilhelm Joseph Utens*, geboren te *Aken (Pruisen)*, den 17 Mei 1903, arbeider, wonende te *Aken (Pruisen)*;
- 17°. *Johann Peter Voncken*, geboren te *Soers*, gemeente *Laurensberg (Pruisen)* den 2 Februari 1904, tuinarbeider, wonende te *Laurensberg (Pruisen)*;
- 18°. *Peter Mathias Wittgen*, geboren te *Tilburg (Noordbrabant)* den 12 Augustus 1909, bedrijfsleider in eene weverij, wonende te *Meerveldhoven*, gemeente *Veldhoven*, provincie *Noordbrabant*.

Artikei 2.

Met afwijking van het bepaalde bij artikel 3, vierde lid, onder 3°, der wet van 12 December 1892 (*Staatsblad* n°. 268), op het Nederlandschap en het ingezetenschap, laatstelijk gewijzigd bij paragraaf 5 der wet van 29 November 1935 (*Staatsblad* n°. 685), wordt bij deze de hoedanigheid van Nederlander verleend aan:

- 1°. *Hubert Joseph Altdorf*, geboren te *Eygelshoven (Limburg)* den 16 Maart 1898, mijnwerker, wonende te *Ubach over Worms*, provincie *Limburg*;
- 2°. *Adolf Otto Ulrich*, geboren te *Göttingen (Pruisen)* den 12 November 1908, stoker-olieman bij de Koninklijke Marine, wonende te *den Helder*, provincie *Noordholland*.

Artikel 3.

Met uitbreiding van het bepaalde bij artikel 6 der wet van 12 December 1892 (*Staatsblad* n°. 268) op het Nederlandschap en het ingezetenschap, laatstelijk gewijzigd bij paragraaf 5 der wet van 29 November 1935 (*Staatsblad* n°. 685) wordt bij deze de hoedanigheid van Nederlander verleend aan: *Katharina Maria Magdalena Eidmann*, geboren te *Elberfeld (Pruisen)* den 31 December 1914, onderwijzeres, wonende te *Oss*, provincie *Noordbrabant*.

Artikel 4.

Deze wet treedt in werking met ingang van den dag na dien harer afkondiging.

Lasten en bevelen, dat deze in het *Staatsblad* zal worden geplaatst, en dat alle Ministerieele Departementen, Autoriteiten, Colleges en Ambtenaren, wie zulks aangaat, aan de nauwkeurige uitvoering de hand zullen houden.

De Minister van Justitie,

408. 3.

MEMORIE VAN TOELICHTING.

Onder verwijzing voor het overige naar de ingewonnen ambtsberichten¹⁾ ten aanzien van de verzoeken om naturalisatie van MARIA CHRISTINE FRIEDERIKE BÖRGER en 20 anderen moge de ondergeteekende het volgende aantekenen:

Zeven van de een en twintig voorgedragen (artikel 1, onder 2°, 9°, 10°, 12°, 13°, 16° en 17°) zijn oud-Nederlanders, die ingevolge artikel 7, lid 1, sub 5°, der wet van 12 December 1892 (*Staatsblad* n°. 268) op het Nederlandschap en het ingezetenschap, laatstelijk gewijzigd bij paragraaf 5 der wet van 29 November 1935 (*Staatsblad* n°. 685), hun Nederlandschap hebben verloren door tien achtereenvolgende jaren woonplaats te hebben gehad buiten het Rijk en zijne koloniën of bezittingen. Zij hadden, door gebruik te maken van den daartoe bij evengenoemd artikel 7 aangewezen weg, verlies van het Nederlandschap kunnen voorkomen. Ofschoon zij dit middel niet hebben aangewend, stellen zij blijkbaar op het bezit van de Nederlandsche nationaliteit prijs. Waar zij van goed gedrag en niet armlastig zijn, bestaat er alle aanleiding hen door middel van naturalisatie alsnog in de gelegenheid te stellen hun door langdurige afwezigheid teloorgegaan staat van Nederlander terug te krijgen.

De verzoekster, genoemd in artikel 1 onder 1°, geboortig uit Damme (Pruisen), is sinds 1919 op Nederlandsch grondgebied gevestigd. Geruimen tijd was zij als leerares werkzaam aan de hoogereburgerschool voor meisjes te Bandoeng, als hoedanig zij is gepensionneerd. Zij gevoelt zich Nederlandsche.

De in artikel 1 onder 3°, genoemde verzoeker, afkomstig uit Elberfeld (Pruisen), is sinds 1920 in Nederland woonachtig en is voornemens te blijven. Ook met het oog op zijne kinderen wordt het Nederlandschap door hem begeerd. Als tekenaar bij eene Nederlandsche onderneming heeft hij een bestaan.

De verzoekster, genoemd in artikel 1 onder 4°, is afkomstig uit Hannover (Pruisen). Zij verblijft sinds 1922 in Nederland en is er bij het onderwijs werkzaam. Zij gevoelt zich Nederlandsche.

De in artikel 1 onder 5°, genoemde verzoeker is hier te lande geboren uit een vader van Duitse en eene moeder van Nederlandsche herkomst. Hij heeft steeds in Nederland gewoond en hier opvoeding en opleiding tot onderwijzer gehad. Hij is thans bij het onderwijs werkzaam.

De verzoeker, genoemd in artikel 1 onder 6°, afkomstig uit Bremerhaven (Duitschland), is sinds 1911 in Nederland geves-

tigd. Zijne in Nederland geboren kinderen zijn feitelijk als Nederlanders opgegroeid. Hij gevoelt zich Nederlander. Als vischhandelaar heeft hij een bestaan.

De in artikel 1 onder 7°, genoemde verzoeker is geboren te Breslau (Pruisen). Hij kwam in 1918 naar Nederland, waar hij sindsdien gebleven is. Hij is hier gehuwd met eene vóór het huwelijk Nederlandsche vrouw. Ook met het oog op zijne beide hier te lande geboren kinderen wordt het Nederlandschap door hem begeerd. Als procuratiehouder heeft hij een genoegzaam bestaan.

De verzoeker, genoemd in artikel 1 onder 8°, geboortig uit Polzin (Pruisen), is sinds 1920 hier te lande gevestigd. Hij gevoelt zich ingeburgerd. Als procuratiehouder is hij bij het bankwezen werkzaam.

De in artikel 1 onder 11°, genoemde verzoeker is van Russische herkomst. Sinds December 1927 verblijft hij op Nederlandsch grondgebied. Hij is werkzaam in het technisch bedrijf van eene Nederlandsche onderneming.

De verzoekster, genoemd in artikel 1 onder 14°, afkomstig uit Dortmund (Pruisen), kwam op vijfjarigen leeftijd naar Nederland, waar zij door Nederlandsche pleegouders is opgevoed. Zij gevoelt zich Nederlandsche. Als schrijfster bij den Topografischen dienst is zij werkzaam. Voor zooveel nog noodig, wordt in haar onderhoud voorzien.

De in artikel 1 onder 15°, genoemde verzoekster, geboortig uit Hannover (Pruisen), kwam eveneens op vijfjarigen leeftijd herwaarts. Ook zij werd in een Nederlandsch gezin als pleegkind opgenomen. Zij gevoelt zich Nederlandsche en is werkzaam als analyste bij het Bedrijfslaboratorium voor grondonderzoek te Groningen.

De verzoeker, genoemd in artikel 1 onder 18°, is in Nederland geboren, waar hij steeds gewoond heeft. Zijn vader is tot Nederlander genaturaliseerd, in welke naturalisatie zijn jongere broeder was begrepen. Ook eene zuster heeft bereids het Nederlandschap door naturalisatie verkregen. Hij heeft Nederlandsche scholen bezocht en is met eene Nederlandsche verloofd. Als bedrijfsleider in eene weverij is hij werkzaam.

De in artikel 2 onder 1°, genoemde verzoeker is hier te lande geboren uit een vader van Duitse en eene moeder van Nederlandsche herkomst. Hij heeft steeds in Nederland gewoond. Hij is gehuwd met eene vóór het huwelijk Nederlandsche vrouw. Zijn dienstplicht heeft hij in het Nederlandsche leger vervuld. Als mijnwerker voorziet hij in het onderhoud van zich en zijn gezin.

De verzoeker, genoemd in artikel 2 onder 2°, geboortig uit Göttingen (Pruisen), is verscheidene jaren op Nederlandsch grondgebied woonachtig geweest. Sedert 1930 is hij in dienst bij de Koninklijke marine, thans als stoker-olieman. Hij gevoelt zich Nederlander.

Het wil den ondergeteekende voorkomen, dat de beide in artikel 2 genoemde verzoekers, met het oog op hunne richtige nakoming van de dienstverplichtingen, voor naturalisatie tot verminderd bedrag in aanmerking mogen worden gebracht.

De verzoeker, genoemd in artikel 1 onder 3°, heeft vóór het intreden der meerderjarigheid van zijne dochter KATHARINA MARIA MAGDALENA het verzoek om naturalisatie ingediend.

Het is billijk voorgekomen voornoemde dochter alsnog door uitdrukkelijke wetsbepaling als medegenaturaliseerd te beschouwen.

Ten aanzien van allen geldt, dat zij, hetzij omdat zij thans geen nationaliteit hebben, hetzij omdat zij hunne nationaliteit door de voorgestelde naturalisatie zullen verliezen, niet eene dubbele nationaliteit zullen hebben.

De Minister van Justitie,
VAN SCHAİK.

¹⁾ Zijn, met de overige bij deze Memorie van Toelichting overgelegde stukken, nedergelegd ter griffie, ter inzage van de leden.